

Alemanien erantzuna ezta txarra

Itali'rena bere antzeko da. - Asmo onak dituez, kondi-
ziño ugari ta gaitz - samarrak ipini dituezan - arren.

Argituko ete da bein eta betiko europar egoera nastau ta itzala?

EGUNA Atzerrija

Euzkadi'k gustijoen aleginak biar dauz

Gaur asten gara, geure at-
ri-izparak gaur dan "Ze-
targi"ren idazlanak argituzten.
"Zetargi" geure abetik
urrun aurkitzen da. Paris'en
abertarren bihurtuak betetzen
geure Euzkadi kutun eta os-
patsu onak alde gustijetan biar
dauz beratzak, obeto esanda,
bere azkatasunaz alegindu-
ko diranak eta.

Berak ara eruan dauzan egin
biatxak gaitzetsuak dira, ta
euretariko bat, geure izpari-
onetara, euzkotat abertal-
tatz jakinagari izan leleken gus-
tija bihurtuta.

Beraz afe'az irakurri ogizu-
bez gaurtik atera lanizian
bein gure "Zetargi" k biadu-
ko daukuzan idazlanak.

Eneixu laztana: Abertal-
etik at urtetan gaurian, bular
barruan, daruguzan bihurtuak kuskur-
tuta lotuten yauz. Orainguan be ne-
g bardin-bardina yazo yat.

Gabon-jayak Bilbo'n, of geure Bi-
lbo mate ofetan igaro ondoren, naga-
ez urten nintzan txinbotaren efi ofe-
atik atzeritatu.

Negar egitekoa da izan be, nai ta
guda ikaragijetan bizi. Bilbo'atik urte-
ta. Bilbo, Euzkadi'ren bihurtza da ta
ez gaur, euzko-abertal-estatuaren
buru ta ofatirik sendoena. Oratitk do-
gu mate Bilbo. Oratitk eta Bilbo...
Bilbo, dala.

Erbestera eldu ta gexorik oeratu-
tuta izan zan bat. Abetik gomuteak
agut egitian geure bihurtzak gexotuta
laxi euskuzan.

Baia gomuta berberofek bafiro ba-
gandotu guz. Abertalaren gomuteak in-
di andia dau Abertal mate dabenen
bihurtzetan, eta ezagun alkatik, ezag-
o eragotzirik, ezagun ludiaren ezalako
indar Abertal'ganako matasunak gi-
onagan daben almena itzalduteko.

Eta Jaungoikuarri eskerak, gure be-
geure bihurtzean josit darugu Euzka-
di'ganako matasun, eta matasun ofek
laxi gaur geure ondorezik eta emen
gaur geure bihurtzak matasunaz,
bihurtz adoretu, sendo ta bularitu.
Euzkadi geure Abertal bakara jabeteko.

Paxtel-apurak

NOLA BATAITU GUDA AU...?

Gezur badiuri ere sortzen dan za-
guta au zenbaiten artean. Azkenengo
beriazaz, kanpo eta bafengo guda gal-
tas luse eta lasai jardun ondoren,
itseden gal bezela, an azken aldera
entzun izan degu galdera au.

-Azken eta... edetarik zer izenekin
bataituko dit gudu gaur?

-Motel! bazeudek gaurtik eta pre-
mi audiodogoko erabaki bearak ugari
gaur utz ofetaz oldosten burua ne-
kuta gabe.

Geleanean erantzun? au edo onen
antzeko izaten bada ere, noiz eoz
nola abar itziti ateratzen gita aldera
galdera oni erantzunaz.

Erkaldar jaun lodi batek zionez ten-
go batean akuit-edeko mai baten atze-
tik "Guerra de las dos minorias" omen
da guda onentzat izenik dira eta ludi
guztitan komunismoa alde batetik eta
fasismoa bestetik aitaratzen dituzten
esker eziñ inok izen jatorgaririk esari
nola ofatko guda bati.

"Guerra de la redención proletaria"
jati bearko zio, ordea onoko anarkis-
taren itzitia ontzat artzen bada.

Zer esanik ez "Guerra de clases".
"Guerra anti-reaccionaria" eta beste
izen batzuren aldeze purukatuak ere
badiara. Danen itzitia aitatu beak
bazeuduz lutzatuko ginko betetan
alibeste diral.

Ba nik auzi eskatzen diot Gai Altzu-
er. Guda au bukatutzian "Azkatasun
guda izenaldin batartzeko" erai izan
gaitzela. Euzkadi'n. Ez al da ala?
Ofduan bai betetan zoriotsu ginkala
euzkaldunak.

Gero, Españian izen au edo beste
ta, eztabaida sortzen dala? Of kon-
poni.

TXARANBEL.

Eldu dira

Alemanien ta Itali' ren erantzunak

ALEMANIEN ERANTZUNA

Londres.—Inglaterra'ren itaunari Ale-
mani'k emondako erantzuna auzi da,
zertxobait laburtuta:

"1. España'ra "gogozko" gudariak
bihurtzaz, arduraun diran erak eu-
ren eritziak agertza Inglaterra'ko Go-
bernari biarbesko eritziak, poz andia
emon daitso aleman Gobernuari.

Oiez ganera poz andia emon daitso
neuri ofek arduraun diran erak
gustiak batera artzekoak irudiztiak
eta España'ko auzia batera erabagitiak.

Oela erabagitiak artu al izango li-
txakoz, alemanen Gobernuak ez-sarte-
ko batzordia garaiz adierazi eutson
iez.

2. Agerikuntza onetan alemanen
Gobernuak lege bat agertu eban, ale-
manei España'ra bida galeraizoten,
españar gudarako izenak emoten eta
alab.

3. Kontroir dalakoari buruz, Lon-
dres'ko konitegaren asmo batzuk, eta
gaur ez osorik, dira alemanen Gober-
nuak daukozanak. Eurak ikasten dir-
du eta alibat ginko eritziak alegin-
diko da. Aldanik lasterfen ikasteta
onen mamia adierazoko dnu eta ko-
mito ofen bafuan egotki deritxazan
asmoak agertuko dauz.

4. Ingeles Gobernuak, zoritxarek,
ezta oratarte aleman asunetxakoz
bere usterik nasaitu ta ofotu. Asmo
onek onetxek ziran: Españar gudar-
artetik españar ezitan gustiak alden-
du, politiko nastatzaleak tartean dir-
la, eta 1936'gnko, dagonia'ren egoeria
bafizian.

5. Altsuak galeraizoten ezpa-daba
"gogozko" gudarien safarak jafaituko
dira, erbestetaren safarari eta lendik
jagotzari neuriak ipinien ezpa-yakoz.

España'n sartzeak galazotari era-
gozpenak ipinen dabenez neuriak ar-
tzi bafiesko dala uste dau Gobernu
onek. Oela, egitekotan alemanen agi-
rlik asmuak beteteko bida zabaldu-
ko da.

POPEYE

Zineak sortu dituan auzerapen apa-
garfenetako bat mafezki igituak (di-
bujos animados) deritzioten gaitz
dira.

Aitautakoz zine mintz oietan jasc-
tzen dira mafezkiar ginkoanen iru-
dimenak iraultzen dituzten asmo ari-
gari ta pafagarik.

Agerkatzat on emen gizon bat, no-
tin ezaguna ta aipatua: Popeye.

Marifela dan ezaugari be'ogan agi-
rlik izen berezia, Ezpafean zintzika
daraman pipak sutegi bateko kebideak
ahako ke lahoak botatzen ditu.

Popeye'n indara neurgabea da. Ze-
zen aundi ta gogofenak sartako bate-
kin xetutzen ditu. Eta inoiz auladi
bat nabaitzen badu kolko bafendik
ateratko barazki bat jan ondoren bul-
tzi kementuarene ere esku bakaikin
geldiaraziko du.

Ori dek, ori, Popeye! Zapi zurian
biurkeritau ikusteautean mutiko
biurzen nauk, eta mutiko bezelaxe ao
xabalik begira egon ire ibilira ta x-
lebrekeriaz jolastuzten. Amalka, una
gozo igarotzen dizkit ire kontu!

Baia azken aldi ontan zintzali bizi
bat zebilikat alizkureka. Edika esate-
ko nikan, baia nai ori bete ezia izan
zaitelarik emen zlak agiri-agirian.
Etzalo muker egin. Abegi onez artzak
agindutxo su, Or zlak...

Badakiz noski, Popeye lagun, lufal-
de oetan dabilgintzan guda anketetan
anketenetakoa dala. Fasiotar afale
oiek bide guzlakean dizkitte, latsaga
riena eta basatienak izan afen. Fasi-
otar biotzgabe oien asmo zital, pe-
tral eta biurfen befi onuzkero izango
dek.

Eta oien aurka gaudenok azi-
na, zintzotasuna ta pakea nai degula
ere ire belatietara elduko van noski.
I Popeye, zintzoa aiz, zuzena aiz.
Ator ba gugana, lenbaiten etofu gero.
Eta ire sartako berezi oietako batzuk
esker - eskubira zabalduz baiditza-
k fasiotar eta beren adiskide guziak;
baiditza berioan azafernik geigo
izango ez dan lekura.

Ia Popeye! E... up...!

ITALIA'REN ERANTZUNAK ESA-
TEN DUANA

Paris.—Auzi da Italia'ren erantz-
nak esaten duana:

"Lenengo. Italia'ko Gobernuak zlatz
zlatz aztertu du Inglaterra'k urtarila'
ko 11'gnez baidutako idazti-agiria,
"ez sartze" ta "borondatezko" guda-
rikerikoa batez ere.

Bigafen. Inglaterra'ko Gobernuak
atzeriko gudaririk españar latetira sar-
tu ez ditzeten neuri batzuk izentatzen
ditu, baia Gobernu guziak betetzeko-
tan artzen ditugu neuriak ontat.

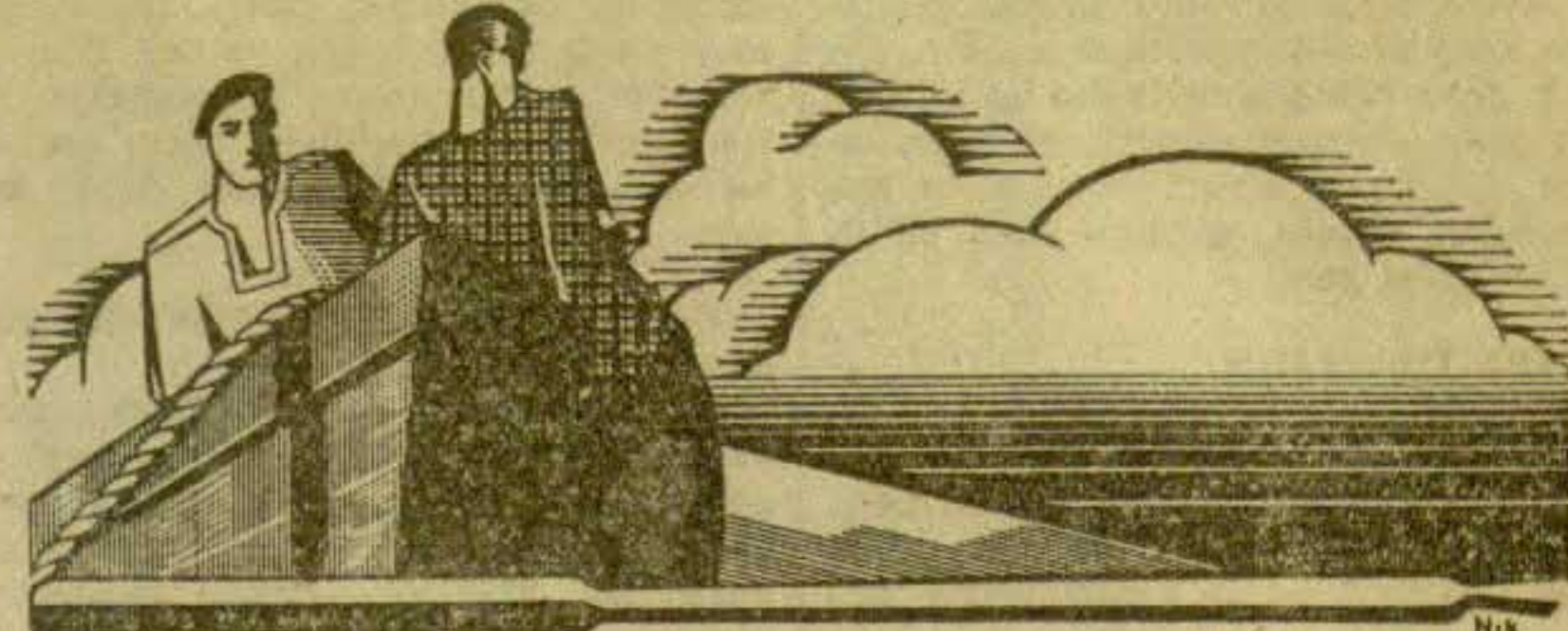
Irugafen. Italia gudaririk ez bial-
tzeko gertu dago. Gudaritan nastutze-
ko gudaririk ez bialdu ez sartu ta ez
eratu. Beste Gobernuak ofela egiten
dutenan eta beak diran neuriak ar-
izen dituztenan, Italia'ko Gobernuak
zlatz-zlatz bete-erazoko ditu aitaritiko
neuriak.

Laugafen. Londres'ko Gobernuak "ez
sartze" Batzordeak España'ko ixas-
bafetarako kontroir bat izentatzen
du bere idazti-agirian. Itxaso ta lur,
ez gudar ta ez izidlu sartu ez dagi-
ten, naikoa litzake kontroir orixe ta
naikoa litzake ginkera geure elburu
ta gurariak lortzeko.

Era agotako kontrolak aztertzen da-
bi Italia'ko Gobernu. Itxaso ta lur
erako kontrola; "borondatezko" guda-
ri ta egazkiak zaitzeko kontrola,
ta "ez sartze" Batzordearen esku
duten gaitzotzekoak. Gobernu onek
baia ez du ontzat ematen, alde bate-
ra joan diran gudarik bakaikin berta-
ko abertike egitea, latetiko askotako
izparitziak aldetu izan nai duten be-
zela. Ori ez da "ez sartze" alde iz-
zela. A de batekoak bakaikin ontat ema-
te ofek gaurtik aundia du.

Bestagaren. Ono era ondo daki Ita-
lia'ko Gobernuak, Londres'ek bere abu-
ruz bakaikin, zergatik artu zuan boron-
datezko gudarieratze ta bialtze, le-
gez, erudun izango zan erabakia. Lon-
dres'ek oar oen eta auzeragokoan zerg-
atik ontat artuko dituzten ezparik
ez du Italia'ko.

Gentza-alde, gizatason-alde, Espa-
ña'ren on-alde, "ez sartze" Batzor-
deari dagokio, Batzordearen asmo ta
derabaki guziak Italia'ko Gobernu edo
Jaurlaritzak.

EGUNON

ORATU dagiogun bafiro ira-
kasti arazoari. Euskeraz
tautik bere ez dikan lagunari,
lenbizi, gramatikakeri barik, itz
egiten irakurri beak yakola esaten
ganduan lengoa, eta au lortuteko,
ez dagola, euskeraz bakaikin egitea
baia bide oierik eta eragotzirik.
Eskola bafuan ikusten diran gau-
zak erakutsiz, euren izenak aboz
euskeraz irakurri; ofa biderik ar-
tezena.

Ori eginda, gero, gauzen neuria
eta beste zertzelada batzuk ira-
kasko diran; baia befi euskeraz.
erdarik arean erabili barik. Ofen
ufengo, gauzok euren neuri ta be-
te zertzeladan alkarfegaz izan lei-
keen alde, irakatsiko yako, eus-
keraz ikurri nai dagan lagunari,
onetara: "atea ornea baia estus-
goa da" eta abar.

Aditza irakasteko biderik egot-
kiena, bere, auzi da: irakaskak
erabili begiz eskola bafuan bere
ikasleen auzeragoko egunean esaniko
dela. Eskolako atea zabaltu begi,
edo papal txatelen bat apurtu, edo
argia bialdu nai amatur, eta gero,
esan begioz argi ta garbi bere
ikasleerik zer egin dauan euskeraz,
eta ofen ufengo, euri beak egi-
firiko egiteak egi arzo, eta zer

egin daben itandu, eurak, ikasleak,
euskeraz befi, zer egin daben erant-
zun dagioen berari.

Ofetara, eta igar barik, ikur-
ditza ikasleak aditza era ta aldi
guztiz guziak euskeraz yokatzen.
Titiriteru utz-utza izan beak dau
irakaskak eskola bafuan; batzue-
tan makurtu egingo da, beste ba-
tuetan balaunikotu, sari askotan
etun eta abar, gizonak egin lei-
kezan egitada geyenak euskeraz
zelan erabili beak diran irak-
teko.

Erderaz "transitivos" eta "in-
transitivos" esaten yaken alitzak
irakasteko bafiz, euskeraz era ba-
tera naiz bestera erabili leiteken
bat aukeratuko da, "sartu" esate-
rako, eta egitada bafiz, euskeraz
eginda gero, esango yake euske-
raz: "e kolan sartu naz" eta olan
beste lagun guztiekin eta gero,
"sartu" ofen egitada beste gau-
zaren batekin eginda, "surzapia sa-
kelaan sartu dot" esaterako, aditza
ori bere lagun guztiekin erabili edo
yokatuk, ta.

Ora, ez daklanarri euskeraz ira-
kasko biderik efazena eta zuzene-
na.

Ufengoa beste zerbait, ene ira-
kurle euskalduna.

ARUGAIN.

Guda-uriolak

ITOGARIK

Ara...
Kalerik kale, basterik baster, izpa-
ringi-gofi ofa ta... anotsa. Ori tinto
"fekoa! Oiko e'ena! Ori Uriol Na-
gusia, Dilubio Unibersala!
iNun da gure Kuxa Deuna?

Kalerik kale, basterik baster, gudari
talde ta mordoak... talde ta mordo go-
ziak... ikur ta ikur ugariak.

Ori gori-baltz ikurina, of gori-baltz
zapia. iZer dikur? Beste gori gu-
tiak bafiz, baltzagoak dirala: beste baltz
gustiak bafiz, goriagoak yasan eragin
eta kalte aundiak dakaizkuzela.
iAu lora... Oietgiak utsik eta gure
basterik ginkajok zofiz ta zofez bete-
rik!

Kalerik kale, basterik baster, gudari
talde ta mordoak... talde ta mordo go-
ziak... ikur ta ikur ugariak.

Ori gori-baltz ikurina, of gori-baltz
zapia. iZer dikur? Beste gori gu-
tiak bafiz, baltzagoak dirala: beste baltz
gustiak bafiz, goriagoak yasan eragin
eta kalte aundiak dakaizkuzela.

iAu lora... Oietgiak utsik eta gure
basterik ginkajok zofiz ta zofez bete-
rik!

Kalerik kale, basterik baster, gudari
talde ta mordoak... talde ta mordo go-
ziak... ikur ta ikur ugariak.

Ori gori-baltz ikurina, of gori-baltz
zapia. iZer dikur? Beste gori gu-
tiak bafiz, baltzagoak dirala: beste baltz
gustiak bafiz, goriagoak yasan eragin
eta kalte aundiak dakaizkuzela.

iAu lora... Oietgiak utsik eta gure
basterik ginkajok zofiz ta zofez bete-
rik!

Kalerik kale, basterik baster, gudari
talde ta mordoak... talde ta mordo go-
ziak... ikur ta ikur ugariak.

Ori gori-baltz ikurina, of gori-baltz
zapia. iZer dikur? Beste gori gu-
tiak bafiz, baltzagoak dirala: beste baltz
gustiak bafiz, goriagoak yasan eragin
eta kalte aundiak dakaizkuzela.

iAu lora... Oietgiak utsik eta gure
basterik ginkajok zofiz ta zofez bete-
rik!

Kalerik kale, basterik baster, gudari
talde ta mordoak... talde ta mordo go-
ziak... ikur ta ikur ugariak.

Ori gori-baltz ikurina, of gori-baltz
zapia. iZer dikur? Beste gori gu-
tiak bafiz, baltzagoak dirala: beste baltz
gustiak bafiz, goriagoak yasan eragin
eta kalte aundiak dakaizkuzela.

Montxor'eri

"Montxor" sasi izenaren osten os-
tundutan dan idazle begikoa agertu ya-
kun atzo egunkari onetan adiskide an-
tzo, guk auzeragoko egunean esaniko
zerbaiterik erantzuten.

Guk, "ez dagola, bafiz aberatsa edo
uria izan leiteken izuntzarik" esaten
ganduan, eta gure ustez ori euskerari
ez yagokola, erakutsi nai dasku "Mon-
txor" adiskid, leya' ofek bere idazla-
nean.

Euskerak berezko aberatsauna ei-
dauko; baia naiz ta lru izkikekin ba-
katik, lau mila eun eta ogei miloe itz
sarteko indara izan izkuntza batek,
erak minganean itz ofek erabiltzen
ez-paldin bafit, ez da gure ustez abera-
tza. Iztegitan sartuta geldituko dira
itzok, eta izkuntza uria izango da;
ezpaita ba izkuntza iztegitan bildu-
fiko izen ofezkadak, erdian minga-
nean mardul-mardul dabilan berbea
bafio.

Eriak berak erabili beak dau izkun-
gai guztiz-guztiak agertzeko, eta olan
ez badarabil, alperikakoa izango da
gure ustez, bere indara, naiz ta indar
ori, "Montxor" idazle onak agertzen
daskun balzen aundia izan.

iNaikoa ete da, "Montxor" adiski-
dea?

ARUGAIN.
iGora biotzak!
iSendo besak!
Eta Yauna...
iBeterikgu zeure ala! PAGADOI.

"Kosomol"en ondoratzia

Noruegar ontzi-buru batek diñona

"Balears"ek ezeutson laga gixonik artzen

Oslo. — "Konsomol" ondoratuten
ikuski eban noruegar ontzi bat el-
du da.

Ontzi buruak esan dabenez Oran-
garian egin zan ondoratze ori.

"Balears"ek ontzi ta ikusi eba-
nian, eufisiaten ikurina erola iku-
si afen, jaramonik egin barik, kano-
nazu batzuk jaurti eutsozan ta ofela
ondoratu.

Noruegar ontzi buru ofek paixka
bat atzeratu egin eban bere ontzia,
baia laster oartu eban, motortxu bat

yoakala "Konsomol"eko itxas-gixon
batzuek.

Motortxu ori noruegararen trute-
un metro ingurura egola, "Balears"
urertu yakun ta zati-zati egin
ondoren ondora jaurti eban, gixonak
salbautia galeraizaz.

Geyago oraindik: "Balears"ek
noruegarari erantzun eutson bere bi-
diari jafaitu egola, bestela berari be
bardin egingo eutsola-ta.

Efian asafe bixia sortu dabe no-
ruegar ontzi-buruaren agerkunok.

JAYOTZA-URTEURENA

Atzo, urtarrilaren 26'an, Arana-Gorri'tar Sabin gure irakasketa aundiatzen duen jayotza-urteurena izan zan.

Urteuren ospatutako orri, jayota ixil batzaz ospatu zan. Abando'ko Bingen Zihopa deunaren atxanduan ospatu be, Goyan bego, Sabin.

Arana-Gorri'tar Sabin, Euzkadi'ren galkatzale jayo zala esan gaitte. Euzkadi'ren galkatzale jayo, ta Euzkadi'ren galkatzale il zala be, esan leikena da. Gasterik il zan, Sabin: 38 urte duen zala. Eta 17 urte il 39'ra lekua, Euzkadi'aldez inarduta gero il zan. Aren ikena, baina, emen, gure artian, geratu zan, bizi-bizirik geratu be.

Sabin'en ikena Euzkadi'ren areyua gura zala-dabe, be, iloz ligo ezan ikena da. Sabin zanaen gomarafokus inarduta bizi ote il ta Sabin il ligitu-tan aurenengo ibili izan ziranen ikena, osteria antzika gatu ziran: Camorra del Castillo, Moret eta arein salari-lagunakin gau, inof orotuten da? Arein gogo-aldeko jayota ta gasterik otoyatek inortzuk egiten da bez...? Josu-Kisto gurtutako erlijotzara epatu izan eban epalkarija ta arein lagunak, beiko il ziran. Josu-Kisto gurtutaldea, osteria, gogoyo iloz ez il teko berbitzu zan.

EUKEL-IDAZLEEN JAUEA

Datoten igandian, Bilbako Jon Deunen erxanduan, jayota abestu bat izango da. Euzkel-idazleak eraldut dabe. Eta euzkel-idazleak eraldut izan daben jayota or, matxinada onetan eraldut daben euzkel-idazle zihoparen gogo-aldeku izango da.

Datoten igandian Bilbako Jon Deunen erxanduan izango dan txadonki-xunaren egitaraba irakurri izan daben euzkel-idazleak, onetako askotuk izango dira. Atzoko EGUNA'n argitatu zan, ba, Gernika'ko Batzoki'ra be, arikan, EGUNA ez el-dabe erualten...? Olako lotsagaririk...!

Kustuen doguentz, ba, EGUNA'z jayoten danik geyago jazo ez dedin, EGUNA bizi dan lez aldezteko daben batzokiak eraldut biziako dira. Batzokiak eraldut, ta EGUNA beste izapafingia gusitien aurteik agertubaz benetako zintotasunaz salduko daben salizaleak bilitu be bai. EGUNA gastezuba, euzkel-idazlearen semetxuba dala esan dogu. Lagundu dagifogun, ba, joritu ta aberastu daigun...

"Liberame" osteria, Perosi'rena, Euzko... Abesbatzakuak abestu dabe, Olazola ospetsubak zuzendutako abestu be, Txanekik, Valdes... Goleketza txanekikindari trebiak joko dau. Eta zintotas, Erize'tar Efrum euzkel-idazle trebiak oguzki, dau. Ora, or, irakurria datoten igandeko eleizkixunaren egitaraba.

Egitara ofi gauzatu bat palta yako: eleizkixunaren ondoren euzkel-idazleak batzuteko gal izango litzatekeen bazkari-iskitxuba.

Aldi au, oturuntza aundiatz egiteko ta, aldi txara da. Bazkari-iskitxu bat egin ezirik ezago ofetino.

Datoten igandian, uste doguentz, Bilbako'lik kanpora bizi ditan euzkel-idazleak be, bat baño geyago etorriko dira. Eta arel bazkari'ku bat gertetia, bidezku dala dirudi.

Eta Bilbako'lik atetik euzkel-idazleentzat gertetan as-ezkerko gure erakaba zaren eskunel jafatubaz, gasterik euzkel-idazleentzat apil bana gure ezirik be eztago. Euzkalek dila-nontz, ba, lauk jaten daben mayan, bakotxa apurtxu bat estutu e ezkerko, bostek jan ezirik eztago.

Euzkel-idazlearen sendia, Euzkadi'ren sortzarerako, sendi txikija da. Eta txiki' au be, nalkua sakabanatuta aurkitzen da.

Beto, ainbat lasterren...

Geure begien arian dago, egi, benc tan pozgarria da geure euzkerek egin daban aurkaria, befoget urte onantza.

Nor ez da atsegindu ta pozkito ainbeste idazi txukun, aberats egi begingoz geure asaban elia ikustez bixituta, apafinduta?

Aldi onetarik begiratu-ta, ez dago beldurik, geure euzkel-izkuntza an galduko danik. Erdal-izkuntzak inguruta, okorluratu ta basteituzki, il-zorian, eguan euzkercari sortu yaloz aldezari eritas, tre be ta zintzuk, gudariak guda-ofeian lez, euzkel-idazleak be guda-ofia egin dabe, erdal guda-ofeiko (Ane meand arunt-onantzeko) euzkercaren aloraren aurka sendo dagien, benetako, gudariak dira euzko.

Guda ofa ondo dala esan leike ba, bala guda-atzean, zer eginda? Zer egiten da? Zer egin da erian, batzokietan, ikas toletan? Nor izan da, nortz be nok irakatsirik euzkera idazten eta irakutzen ez dabilen euzkaldunak euren Amaren Abotik ikasi daben izkera gozua, irakurri ta idatzi aldian alegindu danik? Itzaldi manitatu ta ondo apandunak noiz noiz entzun dituz ofiak, zabandu dira ugari euzkaldunak eufat bafat eta afentzalen artian. Itzaldi manitauk entzun bai, uleutu, ez, Irakurri eufat, guxik irakurri, guxiagok uleutu, itz-bafakaz edo abastuten da be euzkera euzkel-idazleak, bala bafat-ea eta afantze euzkaldunari, Nor irakatsi deusez itz-bafak?

Gure euzkera apandua, aberastu ta edo puxitu euzkel-izkeli bafi bat da bafat-ea eta afantzeentzako. Idazkera apandua eta eufan bitartean, ezin jasan daben, leiza sakon bat eginda. Leiza au igaroteko zula, inok egin dake? Guda "aueko guda-taldeak ekin ba auferu euzkel-lanetan, bala befo beste guda-talde bat guda-atzerako, inortzuk guda gal onetarako? Norizuk, or, erdia "zapadoren y minadorek da de retagardia" izan leike? Norizuk zubi-guik? Euzkaldun-bafak jaurtirik, euzko irakatsiek... Beto, ainbat lasterren...

ERIKO

Bilbao'ko izparringijak diñuena

"Euzkadi"

Beotegitaf Mikel idazle zentzundunak inxenputen dau lenengo ingoskiko idazlana.

Euzko abertzaletasunatzaz deragoyo. Eta eskertaren izparringijetan eguneroko irakuten doguan eretzi-meretxikak arakuten, euren ikusten doguna auzte dala diño: Eufat'atxijaren idazleak ezabela giza era berezirik. Paxiotafan ditadurijari gortien zigof-agimidia aurkiztuko asmo-rik bez, Paxiotafan aurka egin dan guda au, Eufat'aren eskubidiaz aldezteko egiten dala eufat' b. Eufat'atxijaren benetako eskubidiaz aldezteko bafarik, eta ez bafarik, ta abaf zigofaz agimidian imituko. Eskertaren izparringijetan orke irakuten elda.

Egunotan Valencia'n batzatu izan ditan alderdi eralduten gasteitjak batzaf areian gertu izan eban asmetzaz dafat idazleak. Eta gasteit arein onetazkarijak agertu ebantuz, abefi-gixate auzi onetan uskurtza ta uskurtzalek tartian izan bafat, gixate auziaren eufat'arik sendiuna uskurtza dala-ta.

Eta eretzi ori agertu izan daban ordezkarijen itzak lefopetuta agertzen dala idazleak. Eta euren artian, Kafilo'tar Jagoba'ren itzoki, garantzi aundia dabela esan leike: "Paxiotafan aurkiko guda onetan -Kafilo'k esan el-daban, be-ufkurtzale gasteitjak bizituz daban zuzia zala gudean azkenari argi egingo eusan argia. Eta uskurtzaleen laguntzarik izan eufat'az gaur Euzkadi Eufat'aren aurka jagitako benetak jaurtiratzen areyua izango zala."

Ona, emen, Euzkadi'ko jeltzaleen uskurtzale-asunaren alaza. Beotegitaf Mikel idazle argitak inxenputen dau inazlaren inxenputan irakutzen dogun lez, guda onen azkenengo txingara itzalko da bena, euzko-abertzaleta-ma izango da: jek imitza.

"Euzkadi Roja"

Gauf 72 urte jayo zala—diño—Arana-Gorri'tar Sabin, Eta lenengo azkatasun osua xeratu izan ebanaren jayotza-urteurena, Euzkadi'k jortanaz ospatuten dabela.

Beriala, bafiz, "Konsomoi"-aldez igazi dan igandian "Euzkalduna" pelotatokiyan egin zan jayari elduta, alde batetik bestera elten datur, lefo luzetan izi onet idazten dau: "Faxiokieraren kalteak ez dote indafiz izango Euzkadi Eufat'aren kirio giarutak biufituko."

Eta azkenez, lauki-bafutan euzkeraz itzali agertuten daukentan lefauk onet idazle: "Atzo, inoiz baño euzkotafago senti izan gitan. Gure lendakari lehargia buru zuala "Euzkalduna" bifu zan jendetza ikusgarik, auzte adierazi zuan garbi aski: So vietefari eskef ona oia diola. Euzkotaf-ek, faxiokieraren aurkiko egin-beafak betetzen goaz."

GUDA-IDASKI IRIKIA

Loyola gudasalla Otxandiano Ubidea aldean

"Igera" adizkide mitari. Agur abefkide. Ilbelzta'k 22 duxik gauf, la egun zemazkia gu emen. Ire, irarizun zai niok. Bitartean idazki au xuzentzen dial.

Ganz garantzizurik ez dek emen gertatzen. Pake aldi zeukagu fusiletok. Tartean tartean artiteroak ekiten gasteit. Aspaldin izan dan leikate ta gogofena erahegun izan zan, Deun Sebasten egunean. Gureak goizean goiz ekin zioteken. Odeiak orunduz urteza garbitu zaneako. Izendatu zi tzaiz.

Katen lekura zuzen. Zuzen jaurti zizkuten. Zazpi suaga faxisten gude txean sartu zizkiateken. Legutiano'ko elizako tofeak ere edefak artu difuxik egunotan. Erdia erorita zeok. Parapetara ere bat baño geyago sartu zizkiateken. Etsaien artean jausi ta zauritutako asko izan beaf zizkiate. Beintzat esandako ekitzaren ondorenean ilhoiz baño gogofago beaf ekin zioteken. Suaga asko jaurti ere bai kalte gutxi egin ordea. Bevakari zirala gureak ere ixildu gabe jardun zitan. Gureak jaurtitako danak, lertzen ituan. Berenak ez. Lertu gabe geratutako obus bat baño geyago gureak lurpetik atera dizkiate. Eta beretako bat Gernika'ta eraman beaf dala Aranburu'tar Alberta al-zarnatxak, Azpeti'ko Arrostegil'n mofol zagonak esan ziguk.

Guda galeztaz gelayo ez diut esan. Bafarik aspaldiko ordez. Bilbo'ko jipoi ondoren, atzo arte, euzkizirik ez degula ikusi bonbonik uota gabe igaro ituan ordea.

Araba'ko lufalde entan otz egiten uik. Aize nufa izaten dek gab'z parapetotan. Itzaldia itzaldi egiten dizklagu. Galdara batzuk ere bai. Berak ordea ixilik egoten diuk. Beren buruzagiak elzietek noski itzik ateratzen utzitzen.

Aizkouri befiak ba diuk xepel-tiaren artean. Sua egiteko egufa beaf izaten dala ta kaleumeen artean aizkolaria sarin dituk. Oietakoen artean leikateka edefak jokatut diuk. Mitxelenn'tar Kandida ta Sarasua'tar Joseba'k egin ziten lenengo jokuak Mitxelena'k estu-estu irabazi, Estabaldasko ibili uan irabazi zula ta etzula.

Lengo idazkian esaten nian gure eskutit itxaz-alde ta eskertetik Euzko-Idazle'ko gudasalla zeudela. Bi gudasall oyeak aldegien ziteken. Beren lekutan Gorkoxola abertzaleena ta Gipuzkoa komunista zeudek orai atsedentzera aldegien bai ziaten.

Gaurko zailak diat. Luzegi idazten

"Tierra Vasca"

"Triunfo del liberalismo" inxenputuren dau "E." idazle bere safetako idazlana. Azkatasunaren oyu onet, egi be girtuteko argi barik geratu izan ditan asko ta asko izkanbil otstian jafiko dabezala, diño.

Izkanbil eta zarat-maratok gora-bena, bafat, azkatasun-burdia auferu jungo si da. Paxiotafena, osteria, geruago ta atzerago.

Paxiotafaren euren bixitza labufian, zen-batu eufiteko beste giza-bixitza beiko luferratu izan el-dabez. Eta euren paxiokieria dala-ta egin izan daban basutikeri gusitjak be, azkatasunaren aldezle atzerantz eragiteko beste indaf ez el-dabe izan. Paxiotafaren azkenengo armetan erdagoz, ilfankulo ostikada lafjak jaurtiten. Azkatasunaren areyuk ez el-dauke auferu egiteko kemenik. Euren bixitza lafjari egun batzuk irakurte el-dabiz. Bana al-pefik izango elda. Zigofaren aldiz jua eizan, geyago etoriko eztan tokia jua be. Paxiotafaren eufiteja lastef ligo dala diño, eta ilotz ofi llobituntz lagunduko dautsoak, azkatasunaren aldezleak izango dirala.

"El Liberal"

"i Nacionalistas" olantze inxenputuren dau izparringia onet lenengo ingoskieraren azkenengo zefandan idazten daban idazlan txikija.

Eta inxenpututaz idatzi dauan ori. España'ko guda-burua asaldarijak ogutun dala "nacionalistas" izi ori, gurezko itza dala esateko idatzi dau.

Eufjak aurkiki-bidez autetifikako jaur laritza'ri ta España gusitari aurka egiteko Apirka'tik moruak; Italia'tik eta Alemaniatik paxiotafak eufat, abertzaletasuna erailten ibilia dala diño, ba.

Benetako abertzaletasuna, abefija apur-tuten ibilia barik, abefija osotuten ibilia dala bayertzen dau.

Zentzunaz oldortut-ori ez izan be. España'ko guda-burubak egiten daban abertzaletasunaren aurkako egiten ezek kafija da, ba.

Benetako abertzaletasuna Euzkadi'ko jeltzaleak aldezuten daban dala esan izan bafu, "El Liberal" izparringijak egi aundia ta agirikua esango eban. Bana tira, España'ko guda-burubak jfardotzer eta abaf iragarten daban abertzaletasuna gurezko abertzaletasuna dala esatiz be, egi aundia esan dau.

Euzkotaf jeltzaleak be ori, bein baño safijago esan izan dabe...

"La Gaceta del Norte"

"Educación física escolar y dirección deportiva" inxenputuren dau lenengo zefandako idazlana.

Eta inxenputu ofegaz esan gura dauana, auzte da: gixabidez xuzendutako ikastetxe-umientzat, gubaz landu ta onet sendotekua izan bafat dala.

Leizola'tar Josu Mirena, Zuzentza ta Gogolantzeko burukidieren asuna be orke elda: hasle gastezubentzat gogolantze ta soin-sendoteko ikastola berezirik egiat.

Gastezube, euren gogo-ikastijetarik at, soña zaindu ta sendotutako gaj ditan uste kirolak irakatsi baf eufaker, ba. Kirol ofeiko, bana, irakatsi aurkati irakatsi baf izango el-dabez. Gastezuben soñak kirol bidez lafegi nekutia, kulegari baño ez elda izaten. Neufiz irakasten yakezan kirolak, osteria, osasungafi.

Leizola'jaunaren asmo ori, txalofajia izan be-ta, izparringia onet txalotu egiten dau. Eta txalo ofeik agertuteko asmo txalofajia orai agilla dan Zuzentza ta Gogolantzeko burukidieren argitadut dala dau.

Olerkia

Gauf goiz egun sentituko lenda biziko argiak neta burura ekafi ditu ainbat oldozpen ugariak. Nere bertotzen jafi nai ditut egindako ofomerak egun alai bat nola izan degun "Amayur",eko gudariak auzteak dala nere txaloben oldostutako olerkiak.

Goizean gendun jayota jefia geroztik komunista amar lertidan jayota abastua firi abotetaku. Aren ondoren korrikalariek eta bazkari majua jana ta erana nai ainbat eta akelt txola ta purua egun oretan gura umoreak bazitruen zeria.

Baskal-ondun buruzagi bat itzaldi ziguten jafi bere itzetan entzun genduan egi maridula ugari. Aren ondoren alkat neurtketan gitan zazpi bertolari gero lantzeri ta sokatratzale indafaren neurtugari egun edera igar, gendun jefkerikazko jaurari!

Egun ofetan emen gusituzen "Amayur",eko agintariak bata Rezola bestia Leunda mutil jangile ta argiak. Pozikaz betetzen ditute euzko-gudarien nalak auek bezeja porta baziran agintzen duten guziak ez genduen gauf ikusi befik guda ta zitalkeriak.

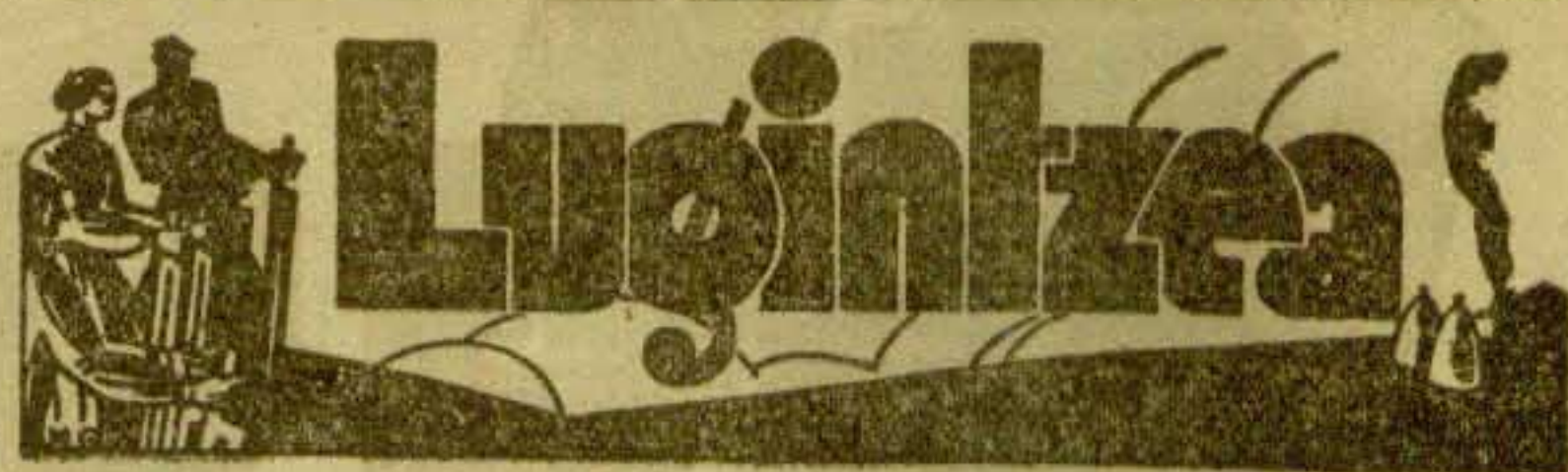
ATXUELAGA.

Zurtzeta-Aramayona.

ari bai nauk. Ufenata au laistef egin nai nitek, beri batzuk emango dizkiat. aita ere atsedena egiten juten geranerako antolatzen ari ditan jaien befi.

Beraz besterik ez. Ik erantzun egidak. Amayur'koen befi emanaz. El-tartean Jel'pean agutzen dau.

OTARU.

Lugin baten jakin biarrak

Ezin esan leika lugin on batek zeln bat gauzatu jakin baf izaten dituzan bere zolo-lan eta beste luginzako zereginetan bera onet, ibili eta langak baf ditan eran atonduteko.

Ask, dira, tamalez uste dabanek lugin on bat luateko ez dala gauza andirak jakin baf, lufian lan egiteko ez dala ikastolara jua bafarik, eta beste olako itz batzuek esaten ditubena, eta uste dabe lufian lan eta lan egiteko nof-nalk daukala indara, al-ria, osasuna eta adimena, eta lufian azija eragin ezkerko bere amari mefidul eta edefak artuten efaz-efaz dagola agten marmar ekiten dabanek, bafia ori goguan dabela bizi ditan gixon eta beste enperu gusitjak, ez dabe ondo oldortuten, eta ez dake euren jakon dabanen jafkedarjak artuteko zeln bat buru-aute eta ota-bera, igaro baf di-tuzan lugin matiak.

Egiya da, lugin on bat luateko ez dala ikastolara jafatu lepo-bete idaztigaz, bafia befi izango da lugin jakintzabagua bere lanetarako ikastolan apurtxu bat ikasi dabela, eta al izan bafan, asko ikasi dabela inoiz ikastolara izan bafarik eta tantarik be ez dakeien erufajia bafu.

Beti izango da lugin obla zintzota.

SASETA GUDALOROKO GUDARI TALDE BAT.

Gipuzkoa patxistaren mende

Gabon ta Urtebaf jayak igaro ditugu. Nola igaro ordeal Euzko-sentietan ain alai ta paketsu ospatzen ditan jayak, auren, guda gogotaria dala ta, inna ta negafa alde gusitan nabaitzen degula igarotze beartuak izan gera.

Ta ori gusit gutxi balitz bezeia, sendi askosakabanatuta, alkat baf jakin gabe. Ori gusit, espafat kapitalismoak beti izan duan jantxokeria tranfoka egin nark, guda negarafia sortu duakola. Ta Kristo'ren jzeanen, berak zabandu zuan ikasbidea aldezteko dala esanaz, jAlako kristautasuna dago gauf beren mende dagon efietan!

"España'ren ezaugafi gorotzo dek", esaten zidan adiskide batek, ikusitakoak ikusi, jakin dakok jakin ondorenegia dala esan leika.

Oraindik egun gutxi dira, jayari bat tek "Adoratrices" leikaditxetan, txonitza batean izi abek esan zituan: "Abertzale guziak il egin beaf dira."

Ofeia erakutsi ezkerko ezin afafia izan, Gipuzkoa'ko efietan idakok ta zigofutak anetika izate. Afafia ez ofeia gertatua litzake.

Gauf Pasai Kepa Done'ko befiak argitaduko ditugu. Esan baf ote degu uri onetan ere, jende oye ezaugafi gorotzo dala? Efi onetan Trintxerpe auzoa egonagatik, ainbeste biltut dioten auzoa, ez di-ta gertatu "katoliko" abekin gertatzen diranak. Eta Kepa Donean bertan ainbat ta gutxiyago. Guziak danaren onerako sayatuz zuala esaten dit pasaitz batek. Irakurri euzko nola erantzun duten pasaitz zintzosen gubideari.

Zazpi gizon il ditute Pasai Kepa Donean. Ona emen batzen izenak: Safia'tar Eukeni, San Baudelio'tar, Lore'tar Kaldi, Moreno ditzen ziyoten bat ta beste iru.

Zazpi oyetaz gañera, beste bi "Ondaf-txo" ditzen diyoten bastaf batea il zituten. Ta efikoak jakin ez zezaten, txalupa txiki batean, eliz ondoan atera ta iltegiara eraman zituzten.

Onetaz gañera zigofutak, espeteratuak eta abaf, Bildufa efiko sote gusitan, Afantziak goseraren mende egon beaf, afan txara joaten uzten ez ditelako, lan olak geldirik. Falangistak pafokorearen etxeraren jabe egirik. Reketek euzko-batzokian safurte guziaren jabe egin dira. Karlistaren lendakari Aldur'tar Augustin da, Oñaho'tar Joseba reketaren burudakari, Eufko zihogitzi Kori'tar Joseba ta Oyartabaf bat Joseba Mirena dira. Alkat, lenengo ipini deguna.

Pasai guziko, udala gizon ahek osatzen dute: alkat, Elizalde'tar Joseba Imanol, alkat ordezko, Linazasoro'tar Pantzeka; zihogitziak, Nabar'tar Bitorin, Ernait'tar Isaka, Garzia'tar Olegari, Solano'tar Rofin, Ribar'tar Paskal, Donibane'ko Perez Arenaza, ta len aiatutako bi Kepa Donekoak.

Zertako gizon aben jokabidea iruskit du. jEufakariak enrak orain da beti!

Goriak egindako astakeriak aundiak baf dira, txurrik egindakoak ez dira txikiyaguak.

Nere adiskide bat Paris'en izan da. Le-kalde buru batekin mintzatu da, guda gora-berak beren iketaldiko gayak izanik. Nere adiskideak galdara egin du: "Na-

ean bafidifian, adimen onet eta bafkora, efazago gogoratuko yakos befi lugin lan eta beste arazo gusitjak.

Lugin batek ondo ibili ta yagon baf bafidut bere zolo, mintegi eta befi lugin-arazo danak ardura andira eufi baf daf, baf eguraldijagaz, lufian an eta lufijaren gora-berakaz bera.

jZer izango lefeko lugin zintza, eta bizkorenari ofuko balekijo auzi. erak aro txaf edo aldiz ex-danien egitea? jZer amari artuko leika lugin orot art, edo beste gauza bat erango be leika euran eldu-ta batuteko aldiz dantian?

Luginaren arauak ex-dira beste lufegitakuen irudikak, eta ofeiza getik lufigaf ibili baf izaten dau, saf tan estu eta bere adoreak agintuten daben baño bere lan geyago egiten egumak zelnbatu eufitien ditubela.

Beste lantegi askotan langileak eufiten gabe zofit, amabost eufi befe, euren ufte, lanan atsedenerak, bafia lufijarentzako ez dago atsedentz gudarjak guda-ofian len egon baf da belako zolo-ofian. jZer igarok, lefko lufijari ofiako ila gusitja atsedentz egite ofuko balekijo? Gauza jakitia ofiako atsedentz ekafiko leika, ufilla koa be, lanik eufiko ez-leukelako an-nari batuten bere solotetan atsedentz de.

Ez uste izan lugin ona bateko ez dabela ezer jakin bafik.

TXICAL.
